

Ajánlott az elektronikus folyóiratokat egy külön, belső rendszerben nyilvántartani. Ezt indokolja, hogy sokat kell reklamálni még egy előfizetői szám vagy az online hozzáférés engedélyének megszerzése esetében is. Valahol dokumentálni kell a használói neveket (usernames) és a jelszavakat (passwords). Érdekes ebbe a nyilvántartásba már akkor beilleszteni egy-egy újabb elektronikus folyóiratot, amikor még meg sem rendeltük.

A fentiekből kiviláglik, mennyi, s előre alig kiszámítható munkával jár az elektronikus folyóiratok kezelése, s mennyire ki van szolgáltatva a könyvtár a kiadónak. Sok múlik azon, hogy a

könyvtárosnak sikerül-e személyes kapcsolatokat kiépítenie, ismeri-e kiadói partnerének e-mail címét.

Egy sor kérdést (archiválás, licencszerződések, konzorciumok, használati statisztika) nem is érintett a szerző, s csak reméli, hogy az egyes könyvtárak számot vetnek az elektronikus folyóiratok támasztotta munkaerőigénnyel.

/GÖTTKER, Susanne: Elektronische Zeitschriften. Wie kommen die Volltexte in die Bibliothek? = Bibliotheksdienst, 33. köt. 6. sz. 1999. p. 972–979./

(Papp István)

Elektronikus folyóiratok Oroszországban és a GPNTB-ben

Az oroszországi nagykönyvtárak, ha nem is veszik egészen készpénznek az elektronikus folyóiratok fő szószólóinak azt a jóslatát, hogy ez az új folyóiratváltfaj hamarosan teljesen kiszorítja a réggit, kellő figyelemmel vannak a vele kapcsolatos fejleményekre. És: ahol csak mód van rá, megtörténik e folyóiratok „hadrendbe állítása” is.

Mindenekelőtt az elektronikus folyóiratok kiadásának villámgyors térhódítása gyakorol mély benyomást a szakmai körökben. Ezen belül az, hogy e tekintetben a vezető folyóirat-kiadók (Wiley, Academic Press, Springer, Kluwer, Elsevier stb.) járnak az élen. Így pl. 1998 végén az Elsevier kiadta összes, mintegy 1200 folyóiratnak már az elektronikus változata is rendelkezésre állt, ami arról tanúskodik, hogy napjainkban a hagyományos és az elektronikus váltfaj „együttélése” a leggyakoribb. A Springer ugyancsak gyorsan futtatta fel elektronikus folyóiratainak számát (1998: 180, 1999: kb. 400 cím). Mind több a csak elektronikus formában létező periodikum (pl. *New Journal of Physics*, amely amerikai és német kooperációnak köszönheti létét).

Némely kiadó elektronikus periodikumait ön-maga terjeszti (ilyen többek között az Academic Press és az Elsevier Science), más kiadók viszont közvetítőkre bízják a terjesztést (nem utolsósorban előfizetési ügynökségekre, pl. a Swetsre, az EBSCO-ra). Az ügynökségi megoldás azért fontos a (különösen az oroszországi, „bonyolult anyagi helyzetben levő”) könyvtárak számára, mivel olyan „csomagkínálatai” vannak, amelyek révén lényeges megtakarításokat lehet elérni. Sőt: ezek a szervezetek esetenként ingyenes szerzerhozzáférést is biztosítanak a potenciális megrendelőknek.

Az elektronikus folyóiratok legfőbb erényének Oroszországban is a gyorsaságot tartják (pl. a *Journal of American Chemical Society* elektronikus változata 11 hónappal előzi meg a nyomtatott megjelenését).

A könyvtárak mielőtt hozzáfognának az elektronikus folyóiratok beszerzésének és használatának meghonosításához, jól teszik, ha alapos elemzésbe kezdenek kurrens folyóirat-állományukat és az elektronikusfolyóirat-kínálatot illetően. Ezáltal lehet megtalálni az „arany középutat” a régi és az új váltfajhoz tartozó címek megrendelésének kérdésében.

A GPNTB mindenesetre az efféle vizsgálódásoknak és tájékozódásoknak köszönhetően 1999-ben a következő kínálatot tudta biztosítani használóinak az elektronikus folyóiratokból:

- a Springer kiadó 400 címe,
- 350 Elsevier-cím,
- az Optical Society of America által kiadott négy folyóirat,
- néhány ingyenesen hozzáférhető cím (pl. a *New Journal of Physics*, amelynek ingyenességét az teszi lehetővé, hogy aki publikál benne, annak 500 dollárt kell érte fizetnie, ami azonban csak szakmailag kvalitatív cikkek számára adott lehetőség).

/EVSTIGNEEVA, G. A.: Pečatnoe izdanie ili elektronnyj dostup k nemu? Poiski zolotoj serediny. = Naučnye i tehničeskije biblioteki, 10. sz. 1999. p. 44–49./

(Futala Tibor)